

ĐÀO TẠO NGUỒN NHÂN LỰC DU LỊCH TRÌNH ĐỘ QUỐC TẾ TẠI VIỆT NAM

● TRẦN THỊ THU HUYỀN

Khoa Du lịch và Khách sạn, Trường Đại học Kinh tế - Kỹ thuật công nghiệp

TÓM TẮT:

Ngành Du lịch Việt Nam đang từng bước trở thành ngành kinh tế mũi nhọn, đóng góp đáng kể vào GDP và tạo việc làm cho hàng triệu lao động. Tuy nhiên, chất lượng nguồn nhân lực du lịch hiện nay vẫn chưa đáp ứng yêu cầu phát triển trong bối cảnh hội nhập quốc tế sâu rộng. Bài viết này phân tích thực trạng đào tạo nhân lực du lịch tại Việt Nam, chỉ ra những thách thức, đặc biệt là sự thiếu hụt lao động có kỹ năng và trình độ quốc tế. Từ đó, đề xuất các giải pháp như tăng cường hợp tác quốc tế trong đào tạo, đổi mới chương trình giáo dục, nâng cao năng lực ngoại ngữ và kỹ năng nghề cho sinh viên chuyên ngành du lịch nhằm đáp ứng tiêu chuẩn toàn cầu.

Từ khóa: nguồn nhân lực du lịch, đào tạo quốc tế, chất lượng lao động, hội nhập, giáo dục nghề nghiệp.

1. Đặt vấn đề

Trong bối cảnh toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế sâu rộng, ngành Du lịch Việt Nam đang đứng trước những cơ hội phát triển vượt bậc, đồng thời cũng đối mặt với nhiều thách thức, đặc biệt về chất lượng nguồn nhân lực. Mặc dù số lượng hướng dẫn viên du lịch gia tăng nhưng vẫn chưa đáp ứng đủ nhu cầu thực tế, đặc biệt là về chất lượng và khả năng phục vụ theo tiêu chuẩn quốc tế.

Sự thiếu hụt nhân lực chất lượng cao đang là rào cản lớn cho sự phát triển bền vững của du lịch Việt Nam, nhất là khi đất nước đang hướng tới mục tiêu trở thành điểm đến hấp dẫn hàng đầu trong khu vực châu Á - Thái Bình Dương. Xu hướng du lịch toàn cầu đang thay đổi nhanh chóng, đòi hỏi nhân lực du lịch không chỉ có kiến thức chuyên môn mà

còn phải thành thạo ngoại ngữ, kỹ năng mềm và hiểu biết sâu sắc về văn hóa - xã hội quốc tế. Điều này đặt ra yêu cầu cấp thiết đối với hệ thống đào tạo nhân lực du lịch ở Việt Nam. Việc xây dựng mô hình đào tạo nhân lực du lịch đạt trình độ quốc tế đang trở thành nhiệm vụ trọng tâm, vừa mang tính chiến lược lâu dài, vừa cần hành động cấp thiết trong ngắn hạn.

2. Thực trạng đào tạo nguồn nhân lực du lịch trình độ quốc tế tại Việt Nam

Theo Trung tâm Thông tin du lịch, năm 2024, ngành Du lịch Việt Nam tiếp tục ghi nhận sự phục hồi mạnh mẽ sau đại dịch Covid-19, đón 17,5 triệu lượt khách quốc tế, tăng 38,9% so với năm 2023 và phục vụ 110 triệu lượt khách nội địa, tăng 1,6%. Tổng thu từ khách du lịch đạt khoảng 840 nghìn tỷ

đồng, tăng 23,8% so với cùng kỳ năm trước.

Tuy nhiên, sự tăng trưởng nhanh chóng này đã đặt ra yêu cầu cấp thiết về việc nâng cao chất lượng nguồn nhân lực du lịch, đặc biệt là nhân lực đạt chuẩn quốc tế. Theo thống kê sơ bộ của Cục Du lịch Quốc gia Việt Nam, hiện nay, ngành Du lịch nước ta có khoảng 2,5 triệu lao động, nhưng chỉ có khoảng 800.000 lao động trực tiếp; tỷ lệ lao động được đào tạo chuyên ngành du lịch chỉ chiếm khoảng 45%, còn lại là lao động từ ngành khác chuyển sang (35%) và chưa qua đào tạo (20%).

Trong số 42% lao động được đào tạo về du lịch, chỉ 10% có trình độ đại học và sau đại học; 50% có trình độ sơ cấp, trung cấp và cao đẳng; 40% bồi dưỡng qua các lớp ngắn hạn. Năng lực ngoại ngữ và tin học của lao động du lịch cũng còn hạn chế, khi chỉ có khoảng 60% lao động biết và sử dụng được ngoại ngữ (chủ yếu là tiếng Anh) và 70% lao động sử dụng được công nghệ thông tin.

Về hệ thống đào tạo, cả nước hiện có 195 cơ sở đào tạo du lịch, bao gồm 65 trường đại học có các khoa du lịch, 55 trường cao đẳng (trong đó, có 10 trường cao đẳng chuyên đào tạo du lịch), 71 trường trung cấp, 4 trung tâm đào tạo nghề và 2 cơ sở đào tạo trực thuộc doanh nghiệp. Hằng năm, các cơ sở này đào tạo được khoảng 20.000 sinh viên, nhưng số lao động có trình độ đại học và sau đại học chỉ chiếm 9,7%, chỉ có 43% tổng số lao động được đào tạo chuyên môn nghiệp vụ về du lịch.

Trong khi chất lượng du lịch phụ thuộc khá nhiều vào chất lượng phục vụ, hiện nay, nhân lực du lịch của chúng ta vừa thiếu về số lượng lại vừa yếu về chuyên môn, nghiệp vụ, do đó dẫn đến chất lượng phục vụ du lịch của nước ta còn thấp. Chất lượng nhân lực du lịch hiện nay vẫn chưa đáp ứng được yêu cầu hội nhập quốc tế. Theo Thông tin du lịch tháng 9/2024, trong 9 tháng đầu năm 2024 (tính đến ngày 25/9/2024), Cục Du lịch Quốc gia Việt Nam đã thẩm định 928 hồ sơ cấp mới, cấp đổi và thu hồi giấy phép kinh doanh lữ hành quốc tế cho các doanh nghiệp lữ hành. Trong đó, cấp mới 346 giấy phép, cấp đổi 317 giấy phép, cấp lại 02 giấy phép và thu hồi 263 giấy phép. Đồng thời, cả nước hiện có 38.979 thẻ hướng dẫn viên (HDV) du lịch đã được cấp, trong đó có 22.767 thẻ HDV quốc tế, 14.167 thẻ HDV nội địa, 2.045 thẻ HDV tại điểm. Trong tổng số 22.767 thẻ HDV du lịch quốc tế đã được cấp có 12.585 thẻ HDV tiếng Anh, 6.132 thẻ

HDV tiếng Trung Quốc, 1.269 thẻ HDV tiếng Pháp, 1.185 thẻ HDV tiếng Hàn Quốc, 740 thẻ HDV tiếng Nhật Bản, 418 thẻ HDV tiếng Nga, 358 thẻ HDV tiếng Đức, 347 thẻ HDV tiếng Thái Lan, 297 thẻ HDV tiếng Tây Ban Nha, 147 thẻ HDV tiếng Ý, còn lại là các thẻ HDV sử dụng ngôn ngữ khác.

Bên cạnh đó, sự hợp tác, liên kết giữa các doanh nghiệp và cơ sở đào tạo du lịch chưa đạt được hiệu quả cao, dẫn đến tình trạng nguồn nhân lực du lịch vừa thừa lại vừa thiếu. Nhiều doanh nghiệp du lịch, khách sạn không thể tuyển được lao động đáp ứng nhu cầu của đơn vị, đặc biệt ở các vị trí quản lý cấp cao, dù sẵn sàng trả lương cao.

Tóm lại, mặc dù ngành Du lịch Việt Nam đã đạt được nhiều thành tựu đáng kể, nhưng vấn đề về chất lượng nguồn nhân lực, đặc biệt là nhân lực có trình độ quốc tế, vẫn là một thách thức lớn. Do đó cần có những giải pháp đồng bộ và hiệu quả để nâng cao chất lượng đào tạo, đáp ứng nhu cầu phát triển bền vững của ngành Du lịch trong tương lai.

3. Thách thức trong đào tạo nguồn nhân lực du lịch trình độ quốc tế tại Việt Nam

Việt Nam hiện đang đứng trước nhiều thách thức trong quá trình đào tạo nguồn nhân lực du lịch đạt chuẩn quốc tế. Một trong những thách thức lớn nhất là tình trạng thiếu hụt cả về số lượng và chất lượng nhân lực. Dù số lượng cơ sở đào tạo ngành Du lịch tăng nhanh trong những năm gần đây, nhưng năng lực đào tạo vẫn chưa đáp ứng được yêu cầu thực tiễn. Phần lớn lao động trong ngành Du lịch vẫn chưa qua đào tạo chính quy hoặc chỉ được đào tạo ở trình độ sơ cấp, trung cấp, dẫn đến chất lượng phục vụ không đồng đều, thiếu chuyên nghiệp, ảnh hưởng đến hình ảnh du lịch Việt Nam trong mắt du khách quốc tế.

Bên cạnh đó, nội dung và chương trình đào tạo tại nhiều cơ sở vẫn còn nặng lý thuyết, thiếu tính thực tiễn và chưa bắt kịp xu hướng phát triển của ngành. Sự thay đổi nhanh chóng của công nghệ và nhu cầu thị trường đòi hỏi đội ngũ nhân lực phải có khả năng thích ứng linh hoạt, tuy nhiên không ít sinh viên sau khi tốt nghiệp vẫn còn thiếu kỹ năng thực hành, kỹ năng công nghệ, kỹ năng ngoại ngữ và khả năng làm việc trong môi trường đa văn hóa. Đây là rào cản lớn khiến họ khó hòa nhập và làm việc hiệu quả trong ngành du lịch quốc tế hóa cao như hiện nay.

Một thách thức khác là sự thiếu hụt đội ngũ giảng

viên có kinh nghiệm thực tế, giỏi ngoại ngữ và nắm bắt tốt công nghệ mới. Hiện nay phần lớn giảng viên chuyên ngành du lịch chỉ tập trung vào giảng dạy lý thuyết mà thiếu cơ hội tham gia hoạt động thực tiễn hoặc hợp tác với doanh nghiệp, khiến việc truyền đạt kỹ năng cho sinh viên bị hạn chế. Ngoài ra, điều kiện cơ sở vật chất tại nhiều cơ sở đào tạo chưa đồng bộ, thiếu các mô hình mô phỏng thực tế như phòng khách sạn, nhà hàng, trung tâm thực hành lễ tân... khiến cho sinh viên không có nhiều cơ hội tiếp cận với môi trường nghề nghiệp thực tế ngay trong quá trình học.

Việc thiếu liên kết giữa nhà trường và doanh nghiệp trong đào tạo cũng góp phần tạo ra khoảng cách giữa đào tạo và nhu cầu thực tiễn. Doanh nghiệp cần nhân lực có kỹ năng thực hành tốt, có khả năng giao tiếp với khách quốc tế, thành thạo công nghệ nhưng nhà trường lại chủ yếu cung cấp lý thuyết và không tạo điều kiện đủ cho sinh viên thực tập, trải nghiệm thực tế. Tình trạng này khiến sinh viên thiếu tự tin khi bước vào môi trường làm việc thực tế và tốn thời gian đào tạo lại tại doanh nghiệp.

Tất cả những thách thức trên đòi hỏi một chiến lược tổng thể, có sự phối hợp giữa nhà nước, cơ sở đào tạo và doanh nghiệp để nâng cao năng lực và chất lượng đào tạo nguồn nhân lực du lịch đạt chuẩn quốc tế, đáp ứng yêu cầu hội nhập và phát triển bền vững.

4. Giải pháp nâng cao chất lượng đào tạo nguồn nhân lực du lịch trình độ quốc tế

Để vượt qua các thách thức trong đào tạo nguồn nhân lực du lịch và hướng tới chuẩn mực quốc tế, Việt Nam cần tập trung triển khai một số giải pháp trọng tâm mang tính đồng bộ, hiệu quả và thực tiễn.

Thứ nhất, chuẩn hóa chương trình đào tạo theo tiêu chuẩn quốc tế. Các chương trình đào tạo cần được rà soát, cập nhật và xây dựng dựa trên các tiêu chuẩn nghề nghiệp khu vực và quốc tế. Việc này không chỉ giúp sinh viên tiếp cận với nội dung hiện đại, mà còn nâng cao khả năng hội nhập và di chuyển nghề nghiệp trong khu vực và toàn cầu. Bên cạnh đó, cần giảm bớt tính lý thuyết, tăng thời lượng thực hành, đặc biệt là các tình huống giả định và mô phỏng thực tế trong khách sạn, nhà hàng, lễ tân, giúp sinh viên rèn luyện kỹ năng nghề nghiệp chuyên sâu và sát với thực tế công việc.

Thứ hai, tăng cường đào tạo kỹ năng mềm và ngoại ngữ. Trong môi trường du lịch quốc tế, kỹ

năng mềm như giao tiếp, xử lý tình huống, làm việc nhóm, giải quyết xung đột và khả năng thích nghi với môi trường đa văn hóa là điều kiện bắt buộc. Các cơ sở đào tạo cần lồng ghép kỹ năng mềm vào chương trình giảng dạy thông qua các hoạt động nhóm, hội thảo chuyên đề, mô hình lớp học tích cực. Đồng thời, việc nâng cao trình độ ngoại ngữ, đặc biệt là tiếng Anh, tiếng Trung và tiếng Hàn, cần được chú trọng hơn nữa nhằm giúp sinh viên giao tiếp tốt với du khách quốc tế và nâng cao năng lực cạnh tranh nghề nghiệp.

Thứ ba, đẩy mạnh hợp tác giữa nhà trường và doanh nghiệp. Các cơ sở đào tạo cần thiết lập mối quan hệ chặt chẽ với doanh nghiệp trong ngành Du lịch để xây dựng các chương trình học kỳ doanh nghiệp, thực tập có hướng dẫn, hợp tác xây dựng giáo trình thực tế và tổ chức các buổi tọa đàm, chia sẻ kinh nghiệm. Điều này giúp sinh viên sớm làm quen với môi trường thực tế, doanh nghiệp có thể tiếp cận và tuyển dụng lao động chất lượng ngay từ khi còn trên ghế nhà trường, đồng thời giảm chi phí đào tạo lại sau tuyển dụng.

Thứ tư, phát triển đội ngũ giảng viên chất lượng cao. Việc nâng cao chất lượng đội ngũ giảng viên là yếu tố cốt lõi trong việc đảm bảo hiệu quả đào tạo. Các trường cần tuyển dụng những giảng viên có trình độ chuyên môn sâu, kỹ năng sư phạm tốt và kinh nghiệm thực tế trong ngành. Bên cạnh đó, giảng viên cần được đào tạo định kỳ, tham gia hội thảo chuyên môn, trao đổi học thuật và thực tế tại doanh nghiệp để liên tục cập nhật kiến thức và phương pháp giảng dạy mới. Đặc biệt, cần chú trọng phát triển khả năng sử dụng ngoại ngữ và công nghệ thông tin của đội ngũ giảng viên để phù hợp với yêu cầu giảng dạy hiện đại.

Thứ năm, tăng cường hợp tác quốc tế trong đào tạo. Việc mở rộng hợp tác với các trường đại học, tổ chức đào tạo và doanh nghiệp quốc tế là giải pháp quan trọng để tiếp thu kinh nghiệm tiên tiến và tạo cơ hội giao lưu học thuật cho sinh viên và giảng viên. Các chương trình liên kết đào tạo, trao đổi sinh viên và giảng viên, hoặc tổ chức các khóa học ngắn hạn với chuyên gia quốc tế sẽ giúp nâng cao chất lượng và tính quốc tế hóa trong đào tạo. Đồng thời, hợp tác quốc tế còn tạo điều kiện để cập nhật nhanh các xu hướng, công nghệ và mô hình du lịch hiện đại đang được áp dụng trên thế giới ■

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

Trung tâm Thông tin du lịch (2025). Ngành Du lịch Việt Nam cán đích mục tiêu tăng trưởng, đón 17,5 triệu lượt khách quốc tế năm 2024, Cổng thông tin của Cục Du lịch Quốc gia Việt Nam, truy cập tại <https://thongke.tourism.vn/index.php/news/items/238>.

Cục Du lịch Quốc gia Việt Nam (2024). Thông tin du lịch tháng 9/2024.

Cổng thông tin điện tử Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch (2025), truy cập tại <https://bvhttdl.gov.vn/nang-cao-chat-luong-nguon-nhan-luc-du-lich-20250310160455732.htm>

Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch (2024), Nâng cao chất lượng nhân lực du lịch - Bài 1: Thách thức trước yêu cầu của tình hình mới, truy cập <https://bvhttdl.gov.vn/nang-cao-chat-luong-nhan-luc-du-lich-bai-1-thach-thuc-truoc-yeu-cau-cua-tinh-hinh-moi-20240427071506484.htm#:~:text=B%C3%A1o%20c%C3%A1o%20c%E1%BB%A7a%20Vi%E1%BB%87n%20Ngh%C3%AAn,1%2F5%20so%20v%E1%BB%9Bi%20Malaysia>

Ngày nhận bài: 25/2/2025

Ngày phản biện đánh giá và sửa chữa: 13/3/2025

Ngày chấp nhận đăng bài: 27/3/2025

DEVELOPING INTERNATIONAL-STANDARD TOURISM HUMAN RESOURCES IN VIETNAM

● TRAN THI THU HUYEN

Faculty of Tourism and Hospitality, University of Economics -
Technology for Industries

ABSTRACT:

Vietnam's tourism industry has increasingly become a vital economic sector, making significant contributions to GDP and generating employment for millions. However, the quality of tourism human resources remains inadequate to meet the demands of deepening international integration. This study examines the current state of tourism workforce training in Vietnam, highlighting key challenges such as the shortage of skilled personnel with internationally recognized qualifications. Based on this analysis, the study proposes targeted solutions, including enhancing international cooperation in training, innovating curriculum design, and improving foreign language proficiency and vocational skills among tourism students to align with global standards.

Keywords: tourism human resources, international training, labor quality, integration, vocational education.